

2025-03-28

kn.remissvar@regeringskansliet.se
parasto.nosrati@regeringskansliet.se

Till Klimat- och näringslivsdepartementet

REMISSYTTRANDE;

Förordning om stöd till åtgärder för att minska utsläpp av vissa kväveföreningar i jordbruket Diarienummer: KN2025/00104

Arla Foods tackar för möjligheten att yttra sig kring förslaget till förordning om det så kallade kväveklivet. Arlas 1900 svenska medlemmarna producerar idag 1,9 miljarder kilo mjölk. De senaste decennierna har andelen svenskproducerade mejeriprodukter på svenska marknaden minskat till att i dag utgöra 70 % av mejerikonsumtionen. För att vända den trenden behöver svensk mjölkproduktion öka samtidigt som klimat- och miljömål nås. Att minska kväveförlusterna är därför av flera skäl en viktig del av att också kunna öka livsmedelsproduktionen. Arla välkomnar därför ambitionen att utforma ett lättillgängligt och flexibelt investeringsstöd för åtgärder som minskar kväveförlusterna.

Inom ramen för Arlas hållbarhetsprogram FarmAhead™ får Arlas medlemmar en extra betalning per kilo mjölk för hållbarhetsåtgärder på gårdarna. Några av de åtgärder som ger en extra betalning har direkt koppling till kväveförluster, så som slangspredning, myllning och surgörning. Men även indirekt belönas gårdar som arbetar med att minska sina kväveförluster genom att de får högre betalning ju högre poäng de har inom områden som proteineffektivitet och gödseffektivitet.

Av de 350 000 ton ammoniak som beräknas komma från jordbruket kommer 250 000 ton från nötkreatur dvs mjölkproduktionen och nötköttsproduktionen. Vi noterar att inga riktlinjer för att prioritering av stödet görs i förordningen. Med tanke på de administrativa svårigheter det kan innebära är det inte heller något vi förordnar. Tvärtom är det viktigt att ansökningarna hanteras fortlöpande i den takt de kommer in så att stöd också kan utbetalas skyndsamt. Men i utvärderingen av stödet bör det finnas en kontrollpunkt för att säkerställa att stödet fördelas på ett sätt som avspeglar produktionsinriktningarnas belastning och att informationsinsatser annars sätts in för att bidra till detta.

En viktig faktor för att stödet ska sökas och ge effekt är att ansökningsförfarandet är enkelt samt att det finns tydlig vägledning och att det finns stöd att få under såväl ansöknings som beslutsprocess. Det är välkommet att förordningen är ut-

Arla Foods Sverige
PO BOX 4083
169 04 Solna

Telefon 08-789 50 00
www.arla.se

formad för att möjliggöra detta och vår förhoppning är att det också ska genom-
syra implementeringen hos myndigheten både i kommunikation, handläggning
och uppbyggnad av IT-verktyg och kontroller.

Om inkomna ansökningar överskrider de budgetmedel som avsatts för 2025 är
det viktigt att möjliggöra omdisponering och tidigarelägger utbetalning från bud-
geterade medel för 2026 och 2027, samt är beredda på att öka anslagen i kom-
mande budgetpropositioner. Ur lantbrukarnas synpunkt är det av yttersta vikt att
de inte hamnar i situationen att årligt avsatta medel är slut när de ansöker och vill
investera i ammoniakreducerande åtgärder och ökad kväveeffektivitet. I annat
fall måste villkoret ändras att investeringsstöd kan beviljas efter att investering är
genomförd. Tidsramen som ges mellan beslut om stöd och det att ansökan om
utbetalning ska vara inne måste också vara genomförbar.

I förordningens femte paragraf anges att maximalt stödbelopp är 80 procent för
åtgärder som minskar ammoniak utsläppen och 30 procent av den stödberätti-
gande kostnaden, om det är fråga om stöd till åtgärder som bidrar till ett mer ef-
fektivt utnyttjande av kväve. Här behövs kommunikation av exempel på vad som
definieras som ammoniakreducerande åtgärder och även exempel på åtgärder
för ökat kväveeffektivitet och ökat kväveutnyttjande. Väldigt många av de åtgär-
der som är möjliga för ökat kväveutnyttjande och kväveeffektivitet är även am-
moniakreducerande. Lantbrukaren motiveras av åtgärder som ger en ökad kväve-
effektivitet och ökat kväveutnyttjande eftersom det ger direkt märkbara effekter i
forma av tex. minskade kostnader för inköp av mineralgödsel, ökad lagrings-
kapacitet i brunnar ger läglighetseffekter vid spridning av gödsel etcetera därför
tycker vi det är viktigt att när åtgärder är både ammoniakreducerande och ger
ökad kväveutnyttjande hanteras ur positiv anda och hänförs till kategorin ammo-
niakreducerande med en stödnivå på 80 procent.

Största delen av ammoniakerna avgår vid spridning och lagring. Stor del av mjölk-
produktionen, och de som utökat och förhoppningsvis utökar sin mjölkproduktion
har system med lösgående djur och flytgödsel. Vi anser att de ska prioriteras ef-
tersom de idag står för och kommer stå för en stor andel av ammoniakutsläppen
även i framtiden. Reduktionspotentialen i ett system med fastgödsel och urin är
stort. De gårdarna skulle också vara viktiga att ge stöd till, framför allt till tak över
urinbrunn och till spridningsteknik med bandspridning.

Vi ser att åtgärder såsom täckning av gödselbrunn och utökad lagringskapacitet är
viktiga åtgärder för att minska ammoniakavgången och kunna ta tillvara läglig-
hetseffekten vid spridning av gödsel och öka kväveutnyttjandet. Stöd till utrust-

ning för spridning är viktig eftersom det står för så stor andel av ammoniakavgången. De gårdar som med lätthet kunnat räkna hem en sådan investering har genomfört dem. Men gårdar som har en relativt ny tunna med spridarspegel eller inte ännu kunnat räkna hem en sådan investering själva skulle kunna ha stor hjälp av ett stöd för att kunna byta spridningssystem.

Det finns även en stor potential att reducera ammoniakavgången genom att sänka pH på gödseln, naturligtvis så tidigt som möjligt i hanteringskedjan. Forskning och utveckling på preparat/medel sker hela tiden på detta område och vi vill inte att man fastställer att det enbart ska ske med syror. Olika medel har olika effekter och konsekvenser vid användning. Viktigt att medlen är tillåtna att använda även i ekologisk produktion så detta bör ses över i regelverket för ekologisk produktion.

Att investera i ett system där gödseln surgörs oavsett var i hanteringskedjan det sker är så är investeringen i lagring och doseringsutrustning en liten kostnad i förhållande till inköp av surgörande medel. Vi anser för att den stora potentialen med ammoniakreduktion som finns med surgörning av gödsel ska utnyttjas måste stöd ges till löpande inköp av surgörningsmedel eftersom den åtgärden i sig med rådande kvävepris inte direkt är ekonomisk lönsam för lantbrukaren.

För att kunna stimulera åtgärder som har en löpande kostnad bör investeringsstödet därför kompletteras med stöd via arealbidraget för att de fortlöpande ska genomföras.

En lyckad kommunikation av villkoren i Kväveklivet blir en viktig del för att motivera lantbrukarna att söka stöd för åtgärder. Stöd kan sökas både på Länsstyrelsen och Jordbruksverket för delvis likande åtgärder, med olika krav på ansökningsförfaranden. Viktigt om lantbrukaren söker stöd och inte får det beviljat på ena myndigheten att denne informeras om att det går att söka för åtgärden i annan myndighet. Ur lantbrukarens synvinkel är det viktigt hur hantering och ansökningsförfarande går till för att de ska uppfattas positiva och bli motiverade att ansöka stöd ifrån.